

Laboratorní zpracování nálezů z archeologického výzkumu- keramika

- vyzvednutí z nálezové situace
- třídění, sáčkování, evidence v terénu
- čištění, ošetření nálezů v laboratoři
- restaurování, konzervování
- inventarizace
- zabalení, štítkování
- uložení v depozitáři

Na ploše arch.výzkumu

- z nálezu vyjmutého ze země se na sucho odstraní hrubé nečistoty – hlína
- zařazení do papírového sáčku s popisem důležitých informací o místě nálezu, lokalita, objekt, sektor, čtverec, číslo sáčku, datum atd...
- papír je prodyšný, nezadržuje vlhkost, aby nález nenapadla plíseň, pokud není bezprostředně dále zpracován, igelit nevhodný

Práce v laboratoři

Mytí střepů

vyjmutí z papírového sáčku, v této fázi nemá střep žádné označení, nutno dbát, aby se střepe nepomíchaly než dostanou inventární číslo

- mytí střepů ve vodě
- dle restaurátorského kodexu destilovaná voda, což se rozchází s praxí, velké množství střepů, podmínky přímo na výzkumu
- jemné čištění kartáčkem s měkkými štětiniami, tvrdé zanechávají na nízko pálených střepech stopy rýhy(záměna s výzdobou)
- extra pozornost malované střepe MMK, malba nebývá vždy zřetelně vidět na střepe znečištěném hlínou a prachem, nutná zkušenost, který střep by mohl být malovaný, barva je velmi citlivá na mechanické poškození, po umytí kartáčkem by byla zničena
- dbát opatrnosti při mytí nízko pálené keramiky 400-600°C např. halštatské misky, již za sucha se velmi drolí a po nasáknutí vodou se střep rozpustí
- důležité při mytí jsou hrany střepe kvůli případnému lepen, nikdy nenechávat střepe ve vodě, namočit a ihned vyjmout
- mytí ve vodě odstraní nečistoty od zeminy, další nečistoty jako např. vápenaté krusty se odstraňují mechanicky-skalpelem nebo chemicky-roztok kyseliny citronové, následně neutralizace střepe v destilované vodě

Sušení

- nejvhodnější na kovovém roštu, aby voda odkapávala a střepe co nejrychleji uschnul, v praxi se tak děje přímo na papírových sáčcích, ideálně na sluníčku.....rozdíl v postupu jestli ve vybavené laboratoři nebo přímo v terénu na výzkumu
- střepe musí být dobře usušené, aby bylo možné pokračovat v dalším zpracování jako lepení, popisování inv.č. atd.

Třídění a kompletace střepů

- -třídění střepů v rámci sáčku-okraj, výduť, dno, ucha, plastické výstupky tzv.pupíky apod., dále na podskupiny-tenkostěnné, silnostěnné, nezdobené, zdobené, malované, s obsahem grafitu
- - toto třídění velmi usnadní další práci při kompletaci a hledání k sobě patřících fragmentů, popř. sestavení celé nádoby
- -zatím se jedná o kompletování na sucho, při nalezení dvou a více navazujících střepů se označí křídou pro pozdější lepení

Lepení

pro lepení keramiky se používají různé druhy lepidel a to v souvislosti s určitým druhem keramického střepu, na určení vhodného lepidla má vliv více faktorů

- dle slinutí keramiky-podle stupně výpalu, čím vyšší teplota, tím tvrdší, dle porézности, dle tvaru lepeného fragmentu, také k jakému účelu bude lepená nádoba určena a v jakých podmínkách bude uchovávána
- při výběru adheziva se především klade důraz na respektování lepeného předmětu, lepidlo by mělo být snadno a šetrně reverzibilní
- jelikož se jedná o pravěkou keramiku, nízko pálená, velmi porézní, je nejvhodnější vodou ředitelné disperzní lepidlo, na našem trhu Herkules, jsou i jiné, ale ze zkušenosti je Herkules nejvhodnější
- speciální restaurátorská lepidla na keramiku, vcelku stejné vlastnosti, rozdíl v ceně....jinou kapitolou jsou lepidla na kameninu a porcelán, u kterého je vysoká chemická odolnost, tudíž širší výběr adheziv
- pomůcky k lepení-lepidlo, štěteček na nanášení, vlhká houbička na odstranění přebytečného lepidla, injekční stříkačka s jehlou na vstřikování lepidla do spáry, na fixaci lepící páska papírová, nádoba se sytkým fixačním materiálem- písek, vhodnější potravinová rýže
- při lepení více kusů střepů, popř. celé nádoby se spojují fragmenty postupně po dvou až třech kusech, po zaschnutí se přidávají další střepy, v případě celé nádoby se postupuje ode dna přes výduť až k okraji

Doplňování chybějících střepů

- fixace fragmentu
- rekonstrukce tvaru nádoby
- chybějící části střepů se doplňují sádrou, snadno se modeluje, je reverzibilní, jsou různé druhy tvrdosti, na pórovinu je nejvhodnější modelářská bílá
- pomůcky: sádra, voskové plátky(Ceradent), kelímek, voda, špachtle, lepící páska, kolíčky
- nahřátý voskový plátek se natvaruje na chybějící místo, vyplní se sádrou, po zatuhnutí se vosk sejme a sádra vybrousí do požadovaného tvaru

Barevná retuš

- z estetických důvodů se často provádí barevná retuš sádrového doplňku, zejména u rekonstrukcí celých nádob
- iluzivní, neutrální, napodobivá
- při restaurování archeologických artefaktů se nejčastěji užívá neutrální, napodobuje původní barvu střepu, ale je na první pohled viditelný rozdíl mezi střepem a doplňkem
- druhů a vlastností barev je široká škála, určí se dle požadavku
- na keramiku nejčastěji vodou ředitelné barvy, fixativ ve spreji

Inventarizace

- usnadňuje práci při dalším vědeckém zpracování a zařazení v depozitáři
- každý střep je označen inventárním číslem
- lepený fragment z více střepů je označen pod jedním číslem, proto následuje inventarizace až po lepení
- inv.číslo je sestavené z údajů uvedených na sáčku s nálezem
- pomůcky-tenký štěteček, pero s vyměnitelnou špičkou, syntetický lak a tuš nebo akrylový lak a akryl.barva, použití je v závislosti na prostředí, v uzavřených prostorách raději akryl
- nanesení proužku laku na vhodné místo vnitřní strany střepu, po zaschnutí popis číslem a následně zafixování další vrstvou laku
- po zaschnutí se nálezy vloží zpět do sáčku, zařadí se do krabice a do depozitáře